Nog eene stem over den landverkoop op Java.

II.

Op de tegenwerping, die zou kunnen gemaakt worden, dat, ware het kultuur-stelsel niet ingevoerd, meerdere uitbreiding aan de rijst-kultuur zoude zijn gegeven en dat de territoriale inkomsten, dan even goed zouden hebben kunnen stijgen, antwoordt de heer SMISSAERT, dat men weder niet zou verkregen hebben producten, geschikt voor den Europeschen handel. Overigens is de rijst-kultuur, ook na de invoering van het kultuur-stelsel, ontzaggelijk toegenomen; terwijl men, een twintigtal jaren geleden, 34,000 pikols rijst [illegible] uitvoer in 1847, 500,000 pikols en zelfs zouden in 1843 1,000,000 pikols rijst van Java zijn uitgevoerd. Deze cijfers wederleggen geheel het beweren, dat, sedert de invoering van het kultuurstelsel, de rijst-kultuur achteruit is gaan.

»Met meer regt," zegt de heer SMISSAERT, »zou de heer SLOET hebben kunnen aanvoeren, dat het toegenomen debiet van zout en de prijsverhooging van dat artikel, niet onbeduidend hebben bijgedragen, om de meerdere inkomsten, in het tweede tijdvak, en dien ten gevolge het cijfer van het batig saldo van 14 millioen, te verkrijgen, en de minister had dit, naar mijn inzien, niet moeten verzwijgen; — volgens staten van het debiet van zout, op Java en Madura, toch, vinden wij uitgetrokken dat, in 1827, voor den verkoop daarvan ontvangen is, *f*1,391,105.78, terwijl dit, in 1847, bedraagt *f*4,288,176."

Wij gaan thans over tot dat gedeelte, waar de schrijver meer bepaaldelijk de quaestie behandelt, of het wenschelijk zij de Javasche bevolking uit de handen van het gouvernement, in die van particuliere Europesche landbezitters te doen overgaan.

»Het is mij niet gebleken," zegt hij, »dat de bevolking van de zoogenaamde particuliere landen zooveel gelukkiger is, dan die van de gouvernementslanden; de heerendiensten, welke de laatste te verrigten heeft, zijn meer in het oogloopende en heeft daarmede meer willekeur plaats, dan op de particuliere landen: dit is ontegenzeggelijk, dat de bevolking van de gouvernementslanden meer aan knevelarijen van de inlandsche hoofden is blootgesteld, dan die van de particuliere landen, wil ik ook toegeven; maar op alles is herstel; op de heerendiensten zoowel als op de knevelarijen van inlandsche hoofden is orde te stellen; doch daarvoor is noodig, meerder toezigt van *goede* Europesche en betere bezoldiging van de inlandsche ambtenaren. Om dit echter te bereiken, worden grootere uitgaven vereischt en moet insgelijks over meer geld kunnen worden beschikt; daardoor alléén kunnen verpligte diensten en leveringen, zonder, of tegen onvoldoende betaling, thans van de bevolking geëischt wordende onder de benaming van heerendiensten, doch die [illegible] niet zijn, geheel vervallen. [illegible] maar één voorbeeld te noemen: de assistent-residenten en de controleurs der landelijke inkomsten en kultures genieten van gouvernementswege vrije woning; voor den opbouw van die woningen wordt door het gouvernement toegestaan, voor de eersten *f*1000 en voor de laatsten *f*550. Zonder verder betoog zal het door een ieder toegestemd worden, dat voor die sommen geene woningen met bijgebouwen en stallen, geschikt voor een' Europeschen ambtenaar, in de binnenlanden van Java, kunnen worden opgebouwd; men is dan ook veelal te vreden, als men de materialen van Europeschen oorsprong, zoo als ijzerwerken, sloten, verw, enz. voor het toegestane geld kan aanschaffen; het ontbrekende aan hout, steenen, dakpannen, kalk enz. mitsgaders de ar[illegible] betaling, door de bevolking geleverd worden; het gevolg daarvan is, dat zoodanige woning ligt wat grooter en beter gebouwd wordt, dan strikt noodig zou zijn, en ziedaar het ontstaan van de misbruiken, die voorgekomen zouden worden, indien het gouvernement zooveel geld voor den opbouw van zulk eene woning *kon* toestaan, als daarvoor, in billijkheid, noodig is; maar het Indische gouvernement heeft ook, in dat opzigt, de handen niet vrij, want alle niet *onvermijdelijk noodzakelijke* uitgaven moeten vermeden, en het in Indië overschietende geld, als batig saldo naar Nederland gezonden worden. Meer voorbeelden van dien aard zou ik kunnen opnoemen. Op gelijke wijze moeten de post-stations, de woningen van de opzieners der kultures, die van de regenten en mindere inlandsche hoofden worden opgebouwd, en dit alles geeft aanleiding tot misbruiken en knevelarijen, in het oneindige.

»De hoofdoorzaak van dit alles is, dat men in het moederland te veel geld uit Indië trekken wil; komt men daarvan terug — en ik hoop, dat door de regering en volksvertegenwoordigers zal worden ingezien, dat zulks onvermijdelijk is — dan kunnen alle vexatiën der bevolking, van welken aard ook, vervallen, en dan zal de bevolking van de gouvernementslanden zeker niet minder gelukkig en welvarend zijn, dan die van de particuliere landen.

»Men moet zich niet voorstellen, dat onder de bevolking van alle particuliere landen evenveel of meer welvaart heerscht, dan bij die van de gouvernements-landen; hieromtrent bestaat ook onderscheid, ja, groot [illegible] derijen zijn niet even-weldenkend ten aanzien van den inlander; hoe velen zijn er niet, die het beheer van hunne landen aan anderen overlaten en wel bij voorkeur aan Chinezen, omdat deze het talent bezitten van er meer winst uit te halen; zeker niet door geoorloofde handelwijze ten aanzien van de bevolking."

Als voorbeelden van het nadeel van het *absenteeïsm* der Europesche landheeren, die veelal afwezig of in Nederland zijn, terwijl hun gemagtigde te Batavia, op eenen afstand van 100 of meer uren, woont, haalt de schrijver de twee particuliere landen *Indramayse* en *Kandang Hauer* in zijn residentschap (Cheribon) gelegen, aan.

»Wat waren, [illegible] particuliere landen op Java, vóór de invoering van het kultuur-stelsel in 1830? Met enkele uitzonderingen werd op dezelve door de eigenaren geen acht geslagen en stelde men zich tevreden met de inkomsten, die zij altijd hadden opgebragt, zonder zich om vermeerdering dier inkomsten of om het verspreiden van meer welvaart onder de bevolking te bekreunen. Aangemoedigd door het voorbeeld van het gouvernement, is de ontwikkeling van die landen toen aangevangen; op producten voor de Europesche markt heeft men zich nogtans niet noemenswaardig toegelegd; op den rijstbouw daarentegen in hooge mate; door den hoogeren prijs van dat product, ten gevolge van de invoering van het kultuur-stelsel en door andere bijkomende oorzaken, heeft dit veld gewonnen; de waarde van de landen is daardoor uitermate gestegen, maar zal ook even spoedig weder dalen, wanneer dit insgelijks plaats heeft met de rijst, zoo als ontegenzeggelijk weder het geval zal worden, indien men eenige jaren achter elkander eenen goeden rijstoogst heeft en de uitvoeren van dat graan minder groot zijn; — hiertoe zal veel bijdragen dat het gouvernement de noodige middelen aanwendt om waterwerken tot stand te brengen; dan zal men voor geene misgewassen van belang meer te vreezen hebben, en dan zal men de duurte en schaarschheid van rijst niet meer alleen aan het kultuur-stelsel kunnen toeschrijven, zoo als nu, bij elke gelegenheid, gedaan wordt.

»Te midd[illegible] stelsel, — ik meen mij te herinneren, dat het in 1843 was, — heeft men den prijs van de rijst immers weder zeer laag zien komen; ik was toen resident van Samarang en getuige der klagten van een' zeer bekend landheer, die mij verzekerde, dat hij de rijst in 20 jaren zoo goedkoop niet gekend had.

»Dat, onder de voormalige compagnie, onder het bestuur van den gouverneur-generaal DAENDELS en onder het Engelsche tusschen-bestuur, verkoopen van aanzienlijke landgoederen hebben plaats gevonden, kan niet worden tegengesproken; ook in onze dagen, van 1816 af, zijn er voorbeelden van verkoopen van gronden, doch op eene kleine schaal; dit bewijst echter niet, dat wij daartoe het *regt* hebben, wel, en alléén, dat zulks geschied is zonder dat iemand zich daartegen verzet heeft; maar [illegible] de bevolking in massa kan en zal zulks niet doen, want dat zoude als verzet tegen het openbaar en wettig gezag worden aangemerkt, daar de Javasche bevolking, met uitzondering van die van de vorsten-landen, door ons wordt beheerscht en zich alzoo beschouwt als gouvernements-onderdanen. In de rijken van Soerakarta en van Djocjocarta zullen wij geenen verkoop van landen beproeven, want daardoor zou inbreuk gemaakt worden op het gezag en de magt, door ons aan die vorsten gelaten, welke vorsten, niettegenstaande zij dikwijls, zoo niet altijd, groot gebrek aan geld hebben, er zelfs nimmer [illegible]

»Het punt van regt wil ik echter niet bestrijden, maar op de billijkheid komende, verklaar ik, dat ik mij bezwaard zou achten, direct of indirect, mede te werken tot eene daad, welke ik hoogst onbillijk zou achten en aan welke ik mij zou schamen de hand te leenen.

»Is het niet genoeg, dat wij den Javaan een gedeelte van zijn land doen bebouwen met producten, voor de Europesche markt geschikt, ten einde ons met de voordeelen te verrijken? Plegtig en in gemoede verklaar ik, dat het mij, in de betrekking van resident, dikwijls gehinderd heeft, tot het voortbrengen van die producten te moeten medewerken, zonder dat van de schatten, die in 's lands kas vloeiden, het minste bestemd werd tot verbetering van het lot van den inlander, tot het opheffen van lasten, waaronder hij, alleen wegens gebrek aan beschikbare gelden, gebukt gaat; tot het aanleggen van waterwerken in het belang der rijst-kultuur, in één woord, tot het daarstellen van onmisbare verbeteringen.

»Door een bekwaam staatsman werd mij dezer dagen toegevoegd, dat men in de Oost algemeen hield van geldverspillen. Dit moge somtijds het geval zijn, maar over het algemeen kan over geen genoegzaam geld tot verbetering van het lot van den inlander en tot het meer productief maken van 's lands inkomsten, worden beschikt; — of wil men van het afstand doen van drukkende belastingen niet weten, omdat 's lands kas daarbij zou lijden, en zoo veel minder naar het moederland zou kunnen worden overgemaakt?

[illegible] in het belang van den landbouw, zal ik, alhoewel het steeds als een zeer belangrijk punt beschouwende, niet terugkomen; men zou al ligt denken, dat dit het eenige was: er is meer. Of heeft het gouvernement niet reeds dikwijls berigten ingewonnen omtrent eene betere regeling van de districtsbesturen op Java? heeft hetzelfde niet dikwijls plaats gevonden met betrekking tot het debiet van het zout, waarvan de prijs, van lieverlede, gebragt is van ƒ3 tot ƒ8 den pikol, zonder dat gehoor gegeven is aan de zoo dikwijls gedane vertoogen, om, ook in de binnenlanden, verkooppakhuizen op te rigten, ten einde daardoor voor te komen, dat de Javasche bevolking, die woonachtig is op plaatsen, van de bestaande verkooppakhuizen verwijderd, zich die eerste levensbehoefte honderd percent hooger moet aanschaffen? hoe luide zijn de klagten niet over het schreeuwende van de afpersingen, welke de Chinezen zich veroorloven, bij het doen van heffingen op de bazars en warongs? Hetgeen daartegen geschreven wordt, is somwijlen wel wat overdreven, maar dat die heffingen schrikkelijk zijn, is de waarheid. Men geve daarvan echter niet alleen de schuld aan de Chinezen, en noeme die deswegens niet bloedzuigers van de Javanen; men moet hen veeleer beschouwen als de werktuigen van het gouvernement, dat zulks oogluikend schijnt te willen of te moeten toelaten: want het bedrag van de pachten der bazars en warongs mag wel toe- maar niet afnemen, daar het batig saldo, ten behoeve van het moederland, bij de mindere opbrengst lijden zou. De residenten hebben, trouwens, de middelen niet om hoogere heffingen, dan de tarieven toestaan, te beletten, en wilden zij dit te krachtig doen, het gevolg daarvan zou zijn, dat de pacht niet kon worden opgebragt.

»Eene geheele afschaffing van alle verpachte middelen, die heffingen van den Javaan medebrengen, is het eenige middel; hoe eerder hoe beter behoort daartoe te worden overgegaan. Aangenomen, dat het gouvernement de inkomsten, daaruit voortvloeijende, niet kan missen, is dit een genoegzame grond om die afschaffing langer uit te stellen? kunnen er geene andere middelen gevonden worden om dat verlies te dekken? zou eene heffing van opcenten op de landrenten, mitsgaders op de belasting op het bedrijf van Javanen, Chinezen en andere Oosterlingen, geene landbouwers zijnde, aan het voorgestelde doel niet beantwoorden? niet dezelfde resultaten voor de schatkist opleveren? De Javanen zullen daarvan de voordeelen genieten. Geen bezwaar bestaat er derhalve tegen, hen de grootste lasten daarvan te doen dragen, lasten, die niet zullen opwegen tegen de afpersingen, die zij thans te lijden hebben.

»Ik herhaal, is het niet genoeg, dat wij reeds zoo vele directe en indirecte voordeelen van het gezegend Java en deszelfs bevolking trekken, voordeelen, die nog oneindig kunnen aangroeijen? moeten wij in deze omstandigheden nog schatten gaan vergaderen, door een eigendoms-regt, gesteld, dat wij dit bezitten, aan anderen af te staan, zonder er zekerheid [illegible] overheerschen, daardoor gelukkiger zal worden gemaakt? ik, ten minste, trek het nog zeer in twijfel of het gouvernement, de middelen bezigende, welke het ruimschoots in handen heeft, niet in staat is, den Javaan even gelukkig, zoo niet gelukkiger, te doen zijn, dan particuliere landbezitters; tenzij men het met dezen zoo ver brengen kan, dat zij hun eigen belang genoegzaam inzien en hunnen eigendom zelven beheeren; maar zoo ver zal men nimmer komen; ieder Europeaan, die eenig fortuin verzameld heeft, verlangt, zoo spoedig mogelijk, naar zijn vaderland terug te keeren, en zoo gaat het ook met de landeigenaren, die, in zoodanig geval, het beheer aan anderen overlaten of het land verhuren.

»Gaarne wil ik aannemen, dat men, individuëel, in Nederland niet voor het Javasche volk gevoelt, wat ik, die dertig jaren in hun midden [illegible] doorgebragt, daarvoor gevoel, en dat het voor de natie zeer aanlokkelijk is, zich te zien voorspiegelen, voor millioenen aan land te verkoopen, tot dekking van een te-kort, of wel tot amortisatie van gemaakte schulden, of zelfs om een gedeelte van die millioenen aan te wenden tot het uitvoeren van nuttige openbare werken, hier te lande; maar ik vertrouw toch te veel op de weldenkendheid en edelmoedigheid van het Nederlandsche volk om te vreezen, dat het onvoorzigtig tot zulk eene daad van willekeur zou willen overgaan, alleen om zich zelf te verligten; dat vertrouwen bestaat bij mij, niet alleen op de natie, maar op den Koning, die, krachtens de grondwet, het opperbestuur der Koloniën en bezittingen van het rijk heeft. Van Zijne Majesteit en van de vertegenwoordigers der natie, verwacht ik daarentegen, dat, door een doelmatig beheer der geldmiddelen hier te lande, het noodige zal kunnen worden besteed tot het invoeren van verbeteringen in Indië, verbeteringen, wier resultaten woekerwinst zullen afwerpen.

»Men houde mij intusschen niet voor iemand, die den nood en het belang van zijn vaderland aan Java en diens bevolking wil opofferen; van het tegendeel heb ik veel bewijzen geleverd; maar het belang van de Javasche bevolking moet, omgekeerd, óók niet geheel aan dat van het moederland opgeofferd worden; de wederzijdsche belangen staan in naauw verband tot elkander en daarvan moet gebruik worden gemaakt."

Buitenlandsche berigten.

DUITSCHLAND.

Weenen, 26 *jan.* Bij besluit van den gouverneur baron *Wolhgemuth*, is de *Presse* ook in Zevenbergen verboden.

— Eene treurige gebeurtenis heeft in de nabijheid van Bruch aan de Leitha plaats gehad. Van eene kompagnie artillerie, die naar Weenen op marsch was, zijn den 22sten dezer op de heide achter Parendorf, de bevelvoerende officier benevens 12 man door de koude bezweken; behalve deze, worden nog 6 man van deze kompagnie vermist.

— Bij de tegenwoordige bewegingen in Dalmatië moeten Italiaansche zendelingen de hand in het spel hebben. Ook is men niet zonder vrees, dat de Montenegrynen van deze gelegenheid gebruik zullen maken, om een van hunne gewone strooptogten te ondernemen.

Deutz, 29 *jan.* De zoo zeer gevreesde ijsgang van den Bovenrijn en deszelfs nevenrieren schijnt gelukkig voorbij te wezen te wezen, hoewel het ijs, volgens ontvangen berigten van St. Goar, bij Lurley weder is gaan zitten en ruim 20 voet hoog opeen gekruid is. Het Moezelijs is intusschen geheel afgedreven. [illegible] van de breedte der rivier met drijfijs bedekt. Het water, dat gedurende den nacht 14 voet 6 d. aan de paal stond, is reeds vallende en de communicatie tusschen beide oevers, door middel van schuiten, is weder hersteld.

BELGIË.

Brussel, 29 *jan.* De zitting der Wetgevende Vergadering is gisteren zeer rustig geweest. In deze zitting is aangenomen het door de regering aangeboden wets-ontwerp, strekkende tot ontbinding van de mobile garde. De laatste overgeblevene bataljons zullen met drie maanden soldij als schadeloosstelling naar huis gezonden worden, terwijl de tijd, welke de officieren, onder-officieren en soldaten in dat korps doorgebragt hebben, voor diensttijd zal gerekend worden. Vervolgens heeft zich de vergadering bezig gehouden met een wets-ontwerp betrekkelijk de overeenkomsten tusschen werkbazen en werklieden van fabrijken. Op het einde der zitting heeft de minister van Binnenlandsche Zaken, de heer *Ferdinand Barrot*, een wets-ontwerp aangeboden, strekkende tot voltooijing der werkzaamheden aan het graf van den Keizer. Vermoedelijk zal de behandeling van dit onderwerp aanleiding geven tot hevige discussiën.

In de vergadering zoowel als op de beurs, waren weinig geruchten in omloop. Bij gebrek aan iets anders, sprak men van een koerier, die uit Weenen zoude aangekomen zijn met eene depêche, betrekkelijk den afstand van een gedeelte van Lombardije aan Piëmont. Wij hebben gisteren reeds een woord [illegible], welke [illegible] zouden zijn. Men blijft echter weinig geloof aan de geheele zaak hechten.

In de vergadering sprak men ook veel van het voornemen, hetwelk de groote mogendheden van Europa zouden hebben, om in de aanstaande lente beslissende maatregelen ten opzigte van Zwitserland te nemen, vooral met betrekking tot de uitgewekenen, die in dat land eene schuilplaats gezocht hadden. Men voegde er bij, dat Pruisen en Oostenrijk aan Frankrijk zouden te kennen gegeven hebben, dat indien dit land weigeren mogt deel te nemen aan dwangmaatregelen, zij alleen zouden handelen. Ofschoon het bestaan van eene nota in dien geest betwijfeld wordt, komt het denkbeeld van maatregelen, die tegen Zwitserland zouden genomen worden, als niet onwaarschijnlijk voor.

De parlementaire vereenigingen zijn op dit oogenblik sterk aan het kwijnen. Van eene goed onderrigte zijde verzekert men, dat de groote vereeniging van den Raad van State langzamerhand te niet zal gaan en dat er vele bezwaren zullen bestaan om eene nieuwe te vormen.

— De Romeinsche leening is bepaaldelijk gesloten.

listeren zijn de onderhandelingen met den heer *von Rothschild* geëindigd. Een koerier is naar Portici vertrokken, om den tekst der overeenkomst over te brengen. De ratificatie zal, naar alle waarschijnlijkheid, spoedig worden gezonden. Het sluiten dezer leening is eene gelukkige gebeurtenis, welke het Romeinsche vraagstuk stellig tot eene oplossing zal brengen.

— De kapitein ter zee, de heer *Olivieri*, is ter beschikking gesteld van de Pauselijke regering, om voor den Pauselijken staat eene maritime dienst te Ancona en te Civita-Vecchia tot stand te brengen.

Brussel, *30 jan.* Ook heden zijn de politieke tijdingen uit Frankrijk van weinig belang. De vergadering heeft de discussien voortgezet over de wet op de weverijen en spinnerijen. Die wet heeft voornamelijk ten doel het in gebruik brengen van livretten waarin de voorwaarden zullen worden opgeteekend die tusschen den patroon en den werkman gemaakt zijn voor het werken bij het stuk.

In de conferentie zaal was het niet zeer levendig. Wij spreken niet van de gewone geruchten over de meerdere of mindere vorderingen van het socialismus in de departementen. De voorposten van de conservatieve partij heffen alarmkreten aan, en sporen hunne vrienden aan om eene spoedige herziening der constitutie uit te lokken, verklarende dat, zoo men niet onmiddellijk daartoe overgaat, zoo men nogmaals de algemeene verkiezingen laat plaats hebben vóór dat zij georganiseerd is, alles verloren is. De president zal dan niet herkozen worden en de vergadering bijna uitsluitend uit socialisten zijn zamengesteld. Wij houden die vrees voor zeer overdreven.

Hetzij men het uitstellen der verkiezingen die hier en daar moeten plaats hebben, al dan niet daaraan toeschrijft, zeker is het dat zij tot een onbepaald tijdstip verschoven schijnen te zijn. Eene in den *Constitutionnel* geplaatste nota schrijft dit uitstel toe aan het ongunstige jaargetijde, waaruit men zoude kunnen afleiden dat men eerst over twee of drie maanden daartoe zal overgaan.

De *Patrie* deelt een berigt mede dat niet geheel van belang ontbloot is. Men verzekert, zegt zij, dat de Fransche regering, bij telegraphische depêche, de tijding heeft ontvangen, dat het Engelsche kabinet op nieuw bij de Grieksche regering had aangedrongen op de terugbetaling der door Engeland voorgeschoten interessen der Grieksche leening, die, zoo als men weet, onder guarantie der drie mogendheden: Frankrijk, Rusland en Engeland gesloten werd. Om die vorderingen te ondersteunen, was aan de Engelsche vloot bevel gezonden naar den Piraeus te stevenen. De Grieksche regering zoude zich onder de bescherming van den Franschen consul gesteld hebben.

Men zal zich herinneren dat Engeland voor omstreeks twee jaar, de betaling der interessen eischte, en dat de bekende philhelleen *Eijnard* daarvoor borg moest zijn en ten laatste dezelve betalen.

In de Italiaansche dagbladen komt niets voor dat der vermelding waardig is.

In de zitting van den 24sten januari, moest de Sardinische Kamer van Afgevaardigden het onderzoek voortzetten van de wet op de uitgifte van schuldbrieven waarvan de renten 4 millioenen zouden bedragen. Voor dat de debatten over het *fond* der zaak waren aangevangen, gaf het publiek op de tribune teekenen van afkeuring over eene, door den graaf *Cavour* gehoudene redevoering, zoodat de president de vergadering moest schorsen om de tribune te doen ontruimen.

Toen de zitting werd voortgezet, heeft de heer *Brefforio* zijn amendement ingetrokken, dat strekte tot verdaging van de wet op de nieuwe leening, en zijn de algemeene discussiën over het ontwerp aangevangen met eene redevoering van den heer *Pescatore* tegen hetzelve. Na eenige aanmerkingen van den Minister van financiën en binnenlandsche zaken, werd het vervolg der beraadslagingen weder tot den volgenden dag uitgesteld.

Men beweert dat de Sardinische regering over de leening van 80 millioen met de bank van Genua tegen 90 pCt. zal onderhandelen.

ITALIE.

Milaan, *2d jan.* Het gerucht nopens den afstand van Lombardijë blijft nog steeds loopen, omdat de brieven uit Weenen er vol van zijn. Het is echter vreemd dat de dagbladen er geen woord van gezegd hebben. Welligt wordt dit stilzwijgen veroorzaakt door de strenge censuur en het verbieden van het dagblad *la Presse*. Het is ook nog moeijelijk aan eene dergelijke schikking te gelooven.

Dat dit gerucht echter zoolang aanhoudt is eene reden om te gelooven dat er eenige grond voor bestaat. Het is dan ook buiten allen twijfel, dat eene partij te Weenen, de vaste overtuiging blijft koesteren, dat, niettegenstaande de overwinningen van *Radetzky*, onze provincie voor het Keizerrijk een beletsel oplevert voor de politieke organisatie en een militair bezwaar is.

Het schijnt dat dit gevoelen doordringt tot het publiek, de politieke wereld en zelfs tot in het kabinet des Keizers. Het is een gewigtig feit, dat vroeg of laat [illegible] gevolgen zal hebben.

Sedert [illegible] dagen begint het gerucht geloof te vinden dat [illegible] staat gevormd zal worden ten gunste des Hertogs van Modena, die werkelijk onverwachts naar Weenen [illegible]. Deze veronderstelling is de minst on[illegible]lijke van allen; vooral wanneer men in het oog houdt dat Oostenrijk daarbij zijne rekening zal vinden, door uit eenen moeijelijken toestand te geraken, terwijl het ter gelegener tijd zich weêr kan doen gelden wanneer, zoo als waarschijnlijk is, *Frans V* geene kinderen mogt nalaten.

In eenen brief van den generaal *Wratislaus*, bevelhebber van de eerste leger-afdeeling in garnizoen te Weenen, wordt de Hertog van Modena ook voor die combinatie genoemd.

Binnenlandsche Berigten.

's Gravenhage, *31 jan.* Bij Zijner Majesteits besluit van den 18den januari 1850, no. 55, is tot lid van het collegie van regenten over het huis van arrest te Nijmegen, in plaats van wijlen den heer mr. *G. J. Weenink*, benoemd de heer mr. *J. J. L. van der Brugghen*, president van de arrondissements-regtbank aldaar.

— Bij Zijner Majesteits besluit van den 28sten dezer, no. 42, is, met ingang van den 1sten februari aanstaande, bevorderd tot vice-admiraal, de schout-bij-nacht *E. B. van den Bosch*, benoemd kommandant van Zijner Majesteits zeemagt in Oost-Indië en inspecteur der marine aldaar, en tot schout-bij-nacht, de kapitein ter zee *H. H. T. Coops*, directeur en kommandant der Marine te Vlissingen.

— Bij Koninklijk besluit van den 26sten januari 1850, no. 85, is benoemd tot directeur van het postkantoor te Arnhem, de heer *G. W. Muller Massis*, thans hoofd-commies op hetzelfde postkantoor, welke laatste betrekking voorloopig niet zal worden vervuld.

Rotterdam, *31 jan.* Onze hoogbegaafde dichter, de grijze *Tollens*, heeft dezer dagen weder een bewijs gegeven, dat hij steeds bereid is met zijne talenten te woekeren, wanneer het de bevordering van een edel doel geldt. Met het oog op het gunstig gevolg van den bekenden *Bedelbrief*, door hem voor twee jaren ten voordeele der Rijswijksche armen uitgegeven, ontving de heer *Tollens* dezer dagen van onderscheidene kanten alhier, uitnoodigingen om deze proef nog eens te herhalen. Hij meende, met ter zijdestelling van eenig bedenkingen, aan deze aansporing te moeten voldoen, en zoo verscheen weder een dichtstukje, getiteld: *Goeden Nacht, van de Armen aan de Rijken*, waarvan wij alleen zullen zeggen, dat het geheel den geest en den toon ademt, die onzen *Tollens* tot den Nederlandschen volksdichter bij uitnemendheid hebben gemaakt.

Daar de heer *Nijgh*, als directeur van het fonds *Dorcas*, dit dichtstukje geheel voor rekening van dat fonds heeft uitgegeven, wordt de opbrengst kosteloos en geheel aan de armen uitgekeerd, en wel, op verzoek des dichters, in elke gemeente ten voordeele van hare eigene behoeftigen. Wij hebben het niet ondoelmatig geacht aan deze laatste omstandigheid bijzonder te herinneren, daar door deze bepaling ieder, die zich een exemplaar van dit dichtstukje aanschaft, eene weldaad aan de armen zijner eigene gemeente bewijst. Moge het in veler handen komen en daardoor het doel van den edelen maker bevorderd worden! (*N. R. C.*)

Arnhem, *1 febr.* Een lang gekoesterde wensch is vervuld; — het kapitaal van *f* 1,100,000 voor het vestigen van eene Overijsselsche kanalisatie-maatschappij, is, door eene volledige deelneming, aangewezen. Een groot verschiet is voor de ontwikkeling van Overijssel's nijverheid, voor de vermeerdering van haren rijkdom en welvaart geopend. Aan duizend handen zal werk worden verschaft, aanzienlijke kapitalen in productiven arbeid worden belegd.

Voor Overijssel zelve mag men meer voordeel van de ontworpene kanalisatie verwachten, dan een spoorweg haar zoude hebben kunnen aanbrengen, en toch zal zij aan die Overijsselsche spoorweg-onderneming, grootendeels haar bestaan te danken hebben, daar het de fondsen van die onderneming en de mannen die dezelve bestuurden, waren, welke de zoo menigmaal behandelde zaak van eene kanalisatie van Overijssel hebben verlevendigd.

[illegible] kapitaal der spoorweg-maatschappij [illegible] *f* 450,000 [illegible] Rotterdam, ten beloope van *f* 35,000, is het geheele ontbrekende bedrag van *f* 615,000 in Overijssel gevonden, hetgeen voor het gewigt van en de belangstelling in de onderneming getuigt.

Nu eenmaal de zaak zoover is gekomen, kan het niet achterwege blijven, of er zullen nieuwe plannen van kanalisatie in aansluiting aan de voorgenomene lijnen, ontworpen worden, want deze bieden daartoe zoo binnenslands, als naar Hanover, de schoonste gelegenheden aan.

Zoo woekere men met eigen bodem, en vermeerdere in te redene arbeidzaamheid, de welvaart op onzen geboortegrond, waardoor de nijvere handwerk, de schamele het eerlijke brood zal vinden, in tegenstelling van het voeden van hersenschimmen, welke teleurstelling, ontevredenheid, landverhuizing en ellende, onafscheidelijk ten gevolge hebben. (*Zwolsche Ct.*)

— Men leest het volgende in de *Goessche Courant*: Ook in Zeeland heeft zich eene vereeniging gevormd om, in verband met de zoo dringende behoefte aan arbeid, eene nieuwe tak van industrie daar te stellen door mestbereiding op groote schaal. Met [illegible] zijden gewezen, op den zoo rijken schat van mestspeciën, welke in ons vaderland onaangeroerd blijft liggen en die, nuttig aangewend, het nationaal vermogen met tonnen gouds zoude vermeerderen.

De heer *Sloet* voorspelde het, dat er mesthandelaren in het groot zouden komen, voor wie de geringe man of het arme kind, in kleine hoeveelheden, de grondstof van zijnen handel uit alle schuilhoeken zal opsporen, om daarin ook gedurende den winter, wanneer er niets te bouwen valt, een bestaanmiddel te vinden; er bijvoegende, dat wij voorzeker alsdan niet noodig zullen hebben den vogeldrek van de rotsen op de kusten van Amerika of Afrika te ontbieden.

Een ingezetene te Goes, de heer *O. Verhagen*, heeft, naar het schijnt, dien wenk begrepen, en, dank hebbe zijn bekende ondernemingsgeest, de proef, door hem in het afgeloopen jaar genomen, belooft den besten uitslag.

Duizende lasten van de allerbeste mestspecie zijn reeds door hem bijeen verzameld en liggen ter aflevering gereed, waarvan de prijs, naar wij vernemen, zoo matig is gesteld, dat aan een geregelde verkoop niet te twijfelen valt.

Wij bevelen deze onderneming bij den landbouw in ons vaderland aan, en gelooven daarmede eene dienst te bewijzen aan het algemeen.

Staat der Rivieren in Gelderland enz.

Rapporten van 30 januari.

Boven-Rijn.

27 jan., 2 uur v. m., te Dusseldorf 6 vt. 1 dm. — Veel drijfijs. In de laatste 8 uren noch gewassen, noch gevallen.

28 jan., 4 uur n. m., te Rees 14 vt. 1 dm. — Veel drijfijs; het water wassende.

29 jan., $11\frac{1}{2}$ uur v. m., te Emmerik 5,91 el. — Drijfijs.

29 jan., $11\frac{1}{2}$ uur v. m., te Spijk 5,90 el; 1,90 el onder nul of het noodpeil; in de laatste 6 uren gewassen 39 dm. — Veel drijfijs.

29 jan., $12\frac{1}{2}$ uur v. m., te Spijk 6,12; 1,68 el onder nul of het noodpeil; in het laatste uur gewassen 22 dm. — Het ijs weder vast.

De inscharing aan het Boven-Spijk wordt meer en meer versterkt.

29 jan., $4\frac{1}{2}$ uur v. m, te Lobith; gewassen 112 N. dm. — De overlaat werkt met 1,93 el water en ijs.

Waal.

30 jan., 6 uur v. m., te Hulhuizen 6.88 el; 1.27 el onder nul of het noodpeil; gewassen 28 N. dm. — Het ijs vast.

30 jan., 6 uur v. m., te Gent 6,85 el; 1,35 el onder nul of het noodpeil; gevallen 25 N. dm. — Het ijs vast.

De ijsstopping die tusschen Hulhuizen en Gent is geweest, schijnt opgeruimd te zijn.

30 jan., 8 uur v. m., te Lent 6,18 el; 2,82 el onder nul of het noodpeil; gewassen 154 N. dm. — Gister middag te 4 ure kortstondige ijsbeweging. Om 8 uur nam. geraakte het ijs los en dreef langzaam door tot middernacht, toen het zich weder zette. — Het ijs vast.

Bij de afzending dezes, $10\frac{1}{2}$ uur, is alhier (te Lent) weder eenige beweging in het ijs.

30 jan., 8 uur v. m., te Tiel 4.63; 3.37 el onder nul of het noodpeil; gewassen 16 N. dm.

30 jan., 8 uur v. m., te Bommel 1.59 el; 2.80 el onder nul of het noodpeil; gewassen 24 N. dm.

30 jan., 5 uur v. m., te Gorinchem 1.73 el; 3.45 el onder nul of het noodpeil; gewassen 20 N. dm.

(Het ijs vast.)

Neder-Rijn en Lek.

30 jan., 6 uur v. m., te Pannerden 6.68 el; 1.17 el onder nul of het noodpeil; gewassen 83 N. dm. — Het ijs vast.

29 jan., 8 uur v. m., te Arnhem 4,40 el; gewassen 170 N. dm. — Des nachts het ijs losgegaan. Heeft zich echter om $11\frac{1}{2}$ uur voorm. weder gezet.

29 jan., 8 uur v. m., te Eck en Wiel 3,83 el; 2,47 el onder nul of het noodpeil; gewassen 102 N. dm. — Het ijs in beweging geweest doch weer vast.

29 jan., 8 uur v. m., te Culenborg 3.47 el; 2.63 onder nul of het noodpeil; gewassen 54 N. dm. — Het ijs vast.

29 jan., $7\frac{1}{2}$ uur v. m., te Vianen 1 70 el; 3.30 el onder nul of het noodpeil. — Het ijs vast.

IJssel.

29 jan., 8 uur v. m., te Westervoort 2.25 el onder nul of het noodpeil; gewassen 150 N. dm. — Het ijs vast. — Des nachts in beweging geweest.

28 jan., $3\frac{1}{2}$ uur v. m., te Vollehaad. — Het ijs vast. — Het water sterk wassende.

28 jan., 12 uur m., te Veessen 2.92 el; gewassen 35 N. dm. — Het ijs vast.

Maas.

27 jan., 8 v. m., te Venlo 3.35 el; gewassen 51 N. dm. — Het ijs den 26sten losgegaan.

30 jan., 8 uur v. m., te Grave 9.65 el; 1.80 el onder nul of het noodpeil; gewassen 49 N. dm. — Het ijs in beweging geweest.

De algemeene staat van zaken op de rivieren is thans als volgt:

Te Rees was de Rijn den 28sten vol drijfijs; het water wassende; en te Emmerik was [illegible] & [illegible] v. m. het [illegible] Het

Aan het Spijk is den 29sten na middernacht, de rivier weder in beweging geraakt en was proppend vol met ijs; het ijs zette zich even na den middag weder vast met 168 dm. onder noodpeil. — Dit is in de bestaande omstandigheden gelukkig te noemen.

De Oude Rijnmond werkte den 29sten te 4 ure n. m. met 193 dm. Door deze zijdelingsche afleiding van den Boven-Rijn komt dus zijdelings veel water in den Neder-Rijn en de Lek, dat min wenschelijk maar onvermijdelijk is, mitsgaders op den IJssel, hetwelk betrekkelijk tot minder bezwaar zal leiden.

Te Hulhuizen, was heden morgen de Waalmond steeds vast met 127 dm. onder noodpeil en 28 dm. was. — Tevens was het water in de laatste 12 uren 18 dm. gevallen.

Even zoo was te Pannerden de Neder-Rijnmond nog vast met 117 dm. onder noodpeil en 88 dm. was. En ook hier (te Arnhem) was het water in de laatste 12 uren 9 dm. gevallen.

In de bestaande omstandigheden van voor het oogenblik weder ingevallen vorst, is het vastzitten van den Waal en Neder-Rijnmond, vooral van laatstgemelden, gelukkig.

Hier te Arnhem, is het water steeds wassende, staande heden morgen te 8 ure 115 dm. onder noodpeil met 135 dm. was, zijnde er genoegzaam blank water met zeer weinig stroom; dit laatste veroorzaakt doordien niet verre beneden de stad het ijs weder vastzittende is.

Te Westervoort zit het ijs heden 8 ure v. m. ook vast met 158 dm. onder noodpeil en 67 dm. was.

Rapporten van 31 januari.

Boven-Rijn.

27 jan., 11 uur v. m., te Oberwesel 19 vt. — Den 26sten is het ijs bovenwaarts Oberwesel in beweging gekomen, en tegen het ijs beneden Oberwesel aangedrongen, hetwelk tot 24 voet peilshoogte is opgeschoven.

27 jan., 3½ uur n. m., te St. Goar. — Het ijs breekt op.

28 jan., 6 uur v. m., te Dusseldorf 9 vt. 2 dm.; in de laatste 12 uren gewassen 2 vt. 4 dm. — Overdekt met drijfijs.

25 jan., 12 uur m., te Dusseldorf 11 vt. 1 dm.; in de laatste 6 uren gewassen 1 vt. 11 dm. — Het bovenlandsch ijs komt afdrijven.

28 jan., 4 uur n. m., te Dusseldorf 12 vt. 3 dm.; in de laatste 4 uren gewassen 1 vt. 2 dm. — Overdekt met bovenlandsch ijs

30 jan., 11½ uur v. m., te Emmerik 6.85 el; in de laatste 3 uren gewassen 5 N. dm. — Het ijs in beweging geweest, doch weder vast.

30 jan., 12½ uur n. m., te Spijk 6.09 el; 1.71 el onder nul of het noodpeil [illegible] Spijksche dijk is verder versterkt.

30 jan., 4 uur n. m., te Lobith. — Het ijs in den Boven-Rijn vast. — De overlaat werkt met 1 el 92 dm.

Waal.

31 jan., 6 v. m., te Hulhuizen 7.20 el; 0.96 el onder nul of het noodpeil; gewassen 32 N. dm. — Het ijs vast.

31 jan., te Bemmel. — Blank water.

31 jan., 8 uur v. m., te Lent 6.49; 2.51 el onder nul of het noodpeil; gewassen 31 N. dm. — Het ijs gisteren opgeruimd; beneden Lent zit hetzelve echter steeds vast.

30 jan., 1¼ uur n. m., te Tiel 5.23 el; 2.77 el onder nul of het noodpeil; gewassen 51 N. dm. — Het ijs vast.

30 jan., 8 uur v. m., te Bommel 2.08 el; 2.31 el onder nul of het noodpeil; gewassen 49 N. dm. — Het ijs vast.

30 jan., 5 uur v. m., te Gorinchem 2.08 el; 3.10 el onder nul of het noodpeil; gewassen 35 N. dm. — Het ijs vast.

Neder-Rijn en Lek.

31 jan., 6 uur v. m. te Pannerden 6.55 el; 0.90 el onder nul of het noodpeil; gewassen 27 N. dm. — Het ijs vast.

30 jan., 8 uur v. m., te Arnhem 4.92 el; 1.58 el onder nul of het noodpeil; gewassen 67 N. dm. — Het ijs vast.

Overigens van den Neder-Rijn en Lek geene berigten ontvangen.

IJssel.

29 jan., 8 uur v. m., te Doesborgh 2.64 el; gewassen 74 N. dm. — Des nachts is het ijs in beweging geweest, doch heeft zich weder vastgezet.

29 jan., [illegible] uur v. m., te Zutphen 2.66 el; gewassen 57 N. dm. — Des nachts in beweging geweest, doch heeft zich weder vastgezet.

29 jan., [illegible] v. m., te Vollehand gewassen 30 N. dm. — Het ijs vast.

29 jan., [illegible] v. m., te Veessen 3.22 el; gewassen 32 N. dm. — Het ijs vast.

Maas.

30 jan., 8 uur v. m., te Grave 9.99 el; 1.46 el onder nul of het noodpeil; gewassen 34 N. dm. — Den 29sten in beweging geweest, doch heeft zich weder vastgezet.

Van den Duitschen Rijn meldt men:

»Het ijs van den Boven Rijn dreef den 26sten des »avonds langs Mainz en dat van de Main den »27sten op den middag. Het water te Mainz 10 vt. »gewassen. En aan de Lurleij zette zich het ijs op »nieuw den 27sten met een waterstand van 24 vt. »8 dm. Het Boven-Rijn ijs is dus tegen de nieuwe »ijsbezetting van de Lurleij aangedreven.”

Bij de thans hier en, zoo te hopen is, ook in Duitschland weder ingetreden vorst, kan deze ijsbezetting in de enge passen van St. Goar voor ons een zegen zijn.

Wijders meldt men: »dat den 28sten zware ijs»gang langs Dusseldorp is geweest; den 29sten was »er weinig ijs en het weder zette zich tot vorst.”

Den 30sten zat het ijs vast te Nederhetter, te Emmerik, aan het Spijk en aan het Lobith. De Oude Rijn werkte met 192 dm.

Heden morgen te 6 ure waren de Waal- en Neder-Rijnmonden nog vast met 96 en 90 dm. onder noodpeil en matige was van water. Gisteren morgen te 10¼ ure is het ijs te Nijmegen weder opgebroken en doorgedreven, daarna blank water, ten gevolge van het nog in den Boven-Waal vastzittend ijs. Lager op de Waal was gisteren alles nog vast.

Te Arnhem stond heden morgen te 8 ure het water 88 duim onder noodpeil met 27 duim was; het ijs is weder tot ver boven de stad aangedreven, en door de vorst weder zoo vast geworden, dat het thans te voet en met [illegible] gepasseerd wordt. Er wordt een voetpad over hetzelve gemaakt. — Beneden zit alles nog vast. — Deze gesteldheid is nu voor den verderen Neder-Rijn en Lek voor het oogenblik gunstig.

De Lijmersche Overlaat werkte den 30sten te 8 ure v. m. nog ruim 44 duim.

De IJsselmond was heden morgen nog vast met 110 duim onder noodpeil en 48 duim was, en op den verderen IJssel alles gisteren nog vast.

De slotsom is voor het oogenblik, dat door de laatste dooi en door de ijsbewegingen op de Nederlandsche rivieren het water hooger en het ijs meer in een gedrongen is, dat een groot nadeel is. Daarentegen zijn met de tegenwoordige vorst nieuwe kansen geopend, namelijk dat bij nieuwen dooi de Duitsche rivier vaster dan de eerste maal zal zitten en dat de dooi dan in Nederland beter dan tot dus verre zal doorgaan. — Maar het zijn niet meer dan nieuwe kansen, terwijl alles voor het oogenblik stationnair is.

Rapport van 1 februari.

Boven-Rijn.

Bij Resau tusschen Bienen en Rees is een over[illegible] is. [illegible] bezig met vele gerekwireerde manschappen, om de noodige maatregelen tot behoud te nemen.

31 jan., n. m., te Neder-Hetter 23 vt. — Het ijs is dezen middag eenige minuten in beweging geweest. Het water sedert dezen middag niet meer wassende.

31 jan., n. m., te Emmerik 7.35 el. — Het ijs vast.

1 febr., 1 uur v. m., te Spijk 6.60 el; 1.20 el onder nul of het noodpeil; in de laatste 12 uren gewassen 12 N. dm. — Het ijs vast.

1 febr., 5¾ uur v. m., te Lobith 2.48; in de laatste 12 uren gewassen 13 N. dm. — Het ijs vast. De overlaat werkt met 2.47.

Neder-Rijn en Lek.

1 febr., 8 uur v. m., te Pannerden. — Het ijs vast. Sedert dezen morgen 6 uur zonder was of val.

1 febr., 8 uur v. m., te Arnhem 6.20 el; gewassen 20 dm.

1 febr, 12 uur m., te Arnhem 6.22 el; gewassen 2 dm.

Nota van hooge waterstanden, in de laatste 40 jaren te Arnhem, boven de 6 ellen.

12 en 13 jan.	1809		6.12 el.
29 december	1819	open water	6.07 »
23 januari	1820		[illegible] »
19 november	1824	open water	6.18 »
7 januari	1834		6.08 »
17 februari	1841		6.16 »
3 april	1845	open water	6.28 »

Advertentiën.

De prijs dezer Courant is f 5 in de drie maanden. Afzonderlijke nommers 10 cents. Advertentiën van één tot vijf regels f 1.[illegible] **en voor elken regel daarboven 20 centen, behalve 35 centen zegelregt voor elke plaatsing.**

Te Arnhem, bij G. J. THIEME, Boekdrukker.